

Gospodarstvo v sietu

Drugi petletni plan Indije

»V nobenem obdobju borbe za svobodo nismo mislili samo na politično svobodo, borba za svobodo je ves čas širila svojo družbeno in ekonomsko vsebino... dostikrat smo govorili, da je naš cilj socialistična družba...«

V Indiji so začeli planirati gospodarski razvoj šele leta 1956. Ko se je srečala z vrsto problemov, ki so posledica gospodarske nerazvitosti in zaostalosti, je Indija skušala rešiti te probleme s plansko graditvijo svojega gospodarstva. Do leta 1951 je znašal porast narodnega dohodka en odstotek, medtem ko je letni porast prebivalstva dosegel 1,5 odstotka. Velika večina prebivalstva živi po vaseh, toda kmetijstvo ne more zadostiti potreb dežele po živilskih pridelkih. Samo leta 1951 je Indija uvozila 5 milijonov ton žita, ki je bilo potrebno za prehrano desetine prebivalstva.

Zato si je Indija prizadevala, da s prvim petletnim planom predvsem pospeši kmetijsko proizvodnjo in porast narodnega dohodka. Od vseh planiranih investicij jih je kmetijstvo absorbiralo 44 odstotkov, kar je v petih letih povečalo kmetijsko proizvodnjo za 21 odstotkov v primeri z letom 1949-50. Te investicije so izkoristili za rekonstrukcijo tretjine indijskih vasi z okrog 100 milijoni prebivalcev, kjer so iz-

boljšali namakalni sistem in povečali pridelavo žita in bombaža. Industrijska proizvodnja je porastla za nekaj nad 25 odstotkov, medtem ko je narodni dohodek povprečno porasel za 3 odstotke.

Graditev težke industrije

Za razliko od prvega plana pa drugi petletni plan Indije določa pospešeno gradnjo industrije, pri čemer dobiva težka industrija najbolj pomembno mesto. Skupne investicije so se v primeri s prvim planom povečale za 54 odstotkov in bodo znašale okrog 10 milijard dolarjev. Delež investicij za industrijo, energetiko in transport se bo povečal od 17 odstotkov iz prvega na 50 odstotkov v drugem petletnem planu.

Od 5 milijard dolarjev bodo 30 odstotkov investirali v črno metalurgijo, 7 odstotkov v kemično industrijo, 9 odstotkov v proizvodnjo električne energije, 4,5 odstotka v strojno industrijo itd.

Fizična obseg proizvodnje naj bi se znatno povečal v vseh važnejših področjih:

Artikel	Enota mere	Proizvodnja 1955-56	Plan za 1960-61	Odstotek povečanja
Elektroenergija ¹	milijon k w	3,5	6	71
Premog	milijon ton	37	60	62
Jeklo	milijon ton	1,3	5	285
Železna ruda	milijon ton	4	13	225
Cement	milijon ton	4,6	10	108
Aluminij	tisoč ton	5	40	700
Umetna gnojila	tisoč ton	190	760	300
Avtomobili		22.528	35.000	
Kolesa	1000 kosov	486	765	
Papir	1000 ton	183	600	
Sladkor	milijon ton	1,4	2,1	50
Žito	milijon ton	66	76	15
Bombaž	milijon bal	4,2	5,8	38
Železnice ²	1000 milj	34,5	37,5	9

¹ Instalirane zmogljivosti
² Ze zgrajene proge

Ta tabela in podatki o investicijah prepričljivo vsiljujejo sklep, da gredo prizadevanja Indije v smeri krepitve in osamosvojitve gospodarstva. Vidni voditelj Kongresne stranke poudarjajo, da je za neodvisno politiko in samostojen razvoj gospodarstva potrebno zagotoviti težko industrijo kot osnovo za razvoj drugih industrijskih in gospodarskih vej. Zato ena planskih nalog določa, da bo leta 1960-61 indijska industrija zmogla letno samostojno zgraditi kapaciteto proizvodnje jekla za milijon ton.

Hkrati je pri planiranju gospodarskega razvoja poudarjena tudi krepitev državnega ali »javnega sektorja«. V prihodnjih letih bodo več kot 60 odstotkov skupnih investicij dali za razvoj javnega sektorja. Ravno iz teh investicij bodo zagotovili zgraditev težke industrije, ker so privatne investicije večinoma usmerjene na gradbeništvo in lahko industrijo. Čeprav je že prvi petletni plan načel vprašanje imovinskih odnosov, zlasti na vasi, so sedaj

napravili prve resne korake na poti k preobrazbi Indije v moderno in industrijsko državo. Država bo privatni sektor kontrolirala in usmerjala ter določala po planskih smotrih in skrbela, da bo javni sektor dobil postopoma prevladujoč pomen.

Ta koncepcija izhaja neposredno iz sklepa Kongresne stranke, ki so ga sprejeli lani v Avadiju, da v Indiji grade »družbo po socialističnem vzoru«. Sprejetje načrta drugega petletnega plana, ki naj stopi v veljavo 1. aprila leta 1956 pomeni začetek globlje družbene preobrazbe in hitrejšega razvoja novih odnosov.

Zaposlenost in »narodna industrija«

Načrt drugega petletnega plana Indije prišteva med štiri glavne naloge povečanje narodnega dohodka za 25 do 27 odstotkov, razvoj težke industrije, ublažitve neenakosti dohodkov ter ustvaritev možnosti za zaposlitev 11 milijonov novih delavcev in uslužbencev. Tako veličko

povečanje števila zaposlenih postavlja vrsto problemov, hkrati pa pomeni tudi težnjo, da bi se ublažila ena največji indijskih težav — nezaposlenost.

V indijskih razmerah nezaposlenost nima običajnega pomena. To je prej vprašanje polzaposlenosti kmečkega prebivalstva, ki je v dobrem delu vzrok siromaštva in majhnega dohodka. Odtegnitev odvečne delovne sile iz vasi s tem, da bodo odprli 11 milijonov novih delovnih mest, pomeni poskus dvigniti povprečno produktivnost in povprečni dohodek, ki naj bi na prebivalca porasel v petih letih za 19 odstotkov.

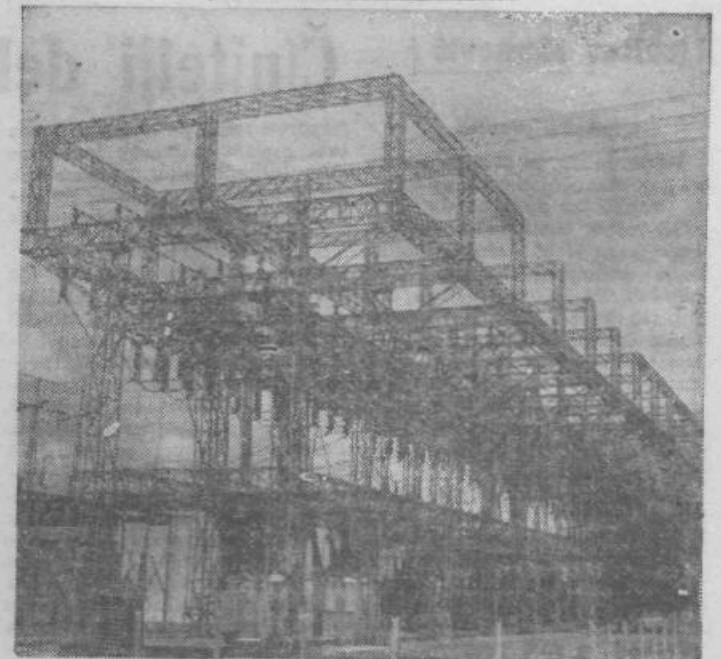
Gradbena delavnost, ki se bo razvila s povečanimi investicijami, potrebe industrije, prometa in državnega aparata pa vendarle ne morejo absorbirati tako velikega števila novih delavcev. Zato v planu računajo, da bodo razširili kar najbolj bo mogoče obrtne in hišne delavnice, da bi tako zaposlili najmanj tri milijone novih delavcev.

Nekatere stranke v Indiji menijo, da bi samo z razvijanjem take gospodarske veje lahko potegnili vas iz zaostalosti ter zagradili napadajo plan, ker ni postavil težišča razvoja na drobno, obrtniško, vaško industrijo.

Toda inspiratorji plana so računali na to, da taka dejavnost brez določanja višine cen industrijskih proizvodov ali državnih subvencij drobnim obrtnikom, ne more vzdržati. Plan na primer določa, da bo domača tekstilna obrt, ki že sedaj zaposluje 20 milijonov delavcev, povečala svojo proizvodnjo od 1600 na 3200 milijonov jardov tkanine, toda ne z zaposlitvijo novih 20 milijonov delavcev, temveč z izboljšanjem in manjšo razširitvijo obratujočih domačih delavnic.

To je vsekakor eden zelo specifičnih problemov Indije in ena njenih največjih težav. Sodeč vsaj po diskusijah ob petletnem planu, ki jih je organiziral Vseindijski komite Kongresne stranke, so izbrali najboljšo pot, da bi odstranili to težavo.

S. J.

Trafopostaja jeklarne v Bhađrabortiju

Zanimivo je, da je zasedanje vseindijskega komiteja kongresa bilo v diskusiji o planu prvič razdeljeno na podkomiteje, ki so razpravljali o različnih vprašanjih. Predstavniki so se po lastni želji odločili, ali bodo diskutirali o planu ali o vaški industriji. Zasedanje je imelo nalogo, da se na sejah, ki so bile delovnega in informativnega značaja, dajo pripombe glede načrta plana.

Diskusija se je razvijala po materialu, ki so ga poprej poslali vsem članom komiteja. Načrt je vseboval predlog ekonomskega odseka finančnega ministrstva, ekonomskega odseka planske komisije in indijskega statističnega inštituta.

Načrt indijskega petletnega plana so objavili sredi preteklega leta. Plan je obsegal glavne naloge, ki jih je treba uresničiti, in podatke, ki so vodili planerje pri določanju teh nalog. Po tem načrtu so se razvile v indijski javnosti žive diskusije o perspektivi razvoja Indije in o njenih ekonomskih problemih. V okrožnici, ki so jo poslali članom komiteja je poudarjeno, da je planiranje prešlo okvire strankarske diskusije in da se s koordiniranjem konstruktivnih mnenj kristalizira nacionalni plan, ne pa plan kongresne stranke.

Povečana blagovna izmenjava med ZDA in Vzhodno Evropo

V prvih devetih mesecih leta 1955 so vzhodnoevropske države kupile v ZDA za 6,25 milijonov dolarjev blaga, medtem ko so v istem obdobju leta 1954 kupile komaj za milijon dolarjev. V ZDA so v tem času izvozili za 55 milijonov dolarjev blaga, medtem ko so v istem obdobju leta 1955 izvozili za komaj 35 milijonov dolarjev.

Med najvažnejše izvozne izdelke vzhodnoevropskih držav v ZDA spada konzervirana gnjat, gnojila in visoko kvalitno sušeno blago iz Sovjetske zveze. Te države pa so v ZDA kupovale volnene odpadke, tobak, surove fosfate, tiskarske stroje in razne vrste potrošnega blaga.

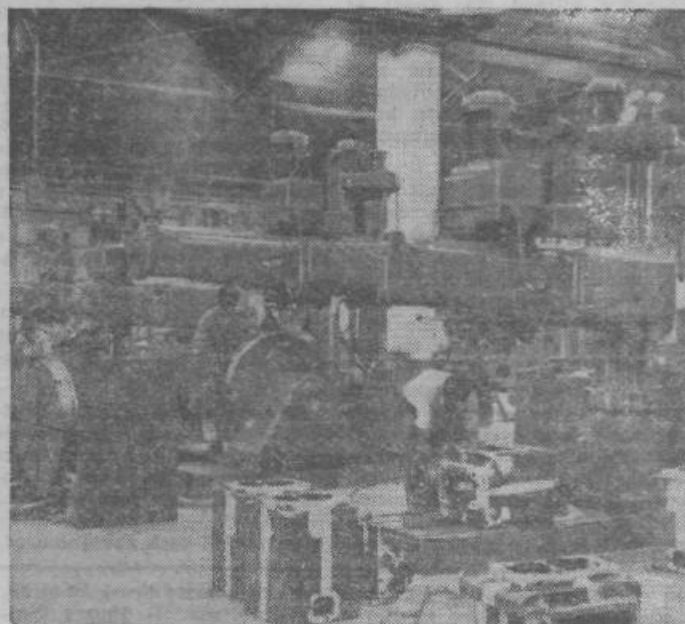
Razširjen sovjetsko-britanski trgovinski sporazum

Lani se je sovjetsko-britanska trgovina zelo povečala. Britanski izvoz v Sovjetsko zvezo je znašal, po podatkih za prvih 10 mesecev leta 1955, okrog 28,7 milijonov funtov šterlingov v primeri s 14,1 milijonov v istem obdobju leta 1954.

Britanski uvoz iz Sovjetske zveze je znašal v istem obdobju lani 57 milijonov funtov, leta 1954 pa 41,8 milijona funtov šterlingov. Uvoz se je povečal zaradi povečanega nakupa lesa, zatičnih plošč, bombaža in rib.

Francoski deficit v letu 1955

V letu 1955 je znašal francoski zunanjetrgovinski deficit 86,536 milijonov frankov. V primerjavi z letom 1954 se je deficit precej zmanjšal, kajti tedaj je znašal 148 milijonov frankov. Do zmanjšanja deficita je prišlo zato, ker so za tolikšno vrednost povečali izvoz nad povečanim uvozom.

Tovarna orodnih strojev v Bangaloru: univerzalne stružnice